

5.5.2023

Liikenne- ja viestintäministeriö

Viite: Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö, VN/4765/2023

Valtiovarainministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (datanhallinta-asetuksen täytäntöönpano)

Datanhallinta-asetus on osa EU:n datatalousstrategiaa. Datanhallinta-asetuksen tavoitteena on luoda datan hallinnalle eurooppalaiseen arvopohjaan tukeutuva kehys. Kehyksen tavoitteena on lisätä datan saatavuutta. Tämä tapahtuisi vahvistamalla luottamusta datan välittäjiin ja yhtenäistämällä datan jakamisen menettelyitä koko EU:n alueella. Tarkoituksena on luoda yhteinen eurooppalainen data-avaruus ja yhteentoimivat datan sisämarkkinat.

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt lausuntoa otsikon luonnoksesta. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi esitetään, että EU:n datanhallinta-asetuksen 3 ja 4 luvun mukaiset viranomaistehtävät annettaisiin Liikenne- ja viestintävirastolle. Liikenne- ja viestintävirastolle säädettäisiin ne EU:n datanhallinta-asetuksen rekisterinpito- ja valvontatehtävät, jotka koskevat datan välityspalveluita ja tunnustettuja data-altruismipohjaisia organisaatioita. Kyse on uusista viranomaistehtävistä. Lisäksi virastolle ehdotetaan keinoja valvoa asetusta ja määrätä seuraamuksia. Viraston tehtäviin sisältyisi mahdollisuus määrätä seuraamusmaksu datan välityspalveluille. Uuden seuraamusmaksun takia esityksessä ehdotetaan lisäksi muutosta sakon täytäntöönpanosta annetun lain soveltamisalaan.

Esityksen valmisteluun on johtanut täydentävää sääntelyä edellyttävä EU-säädös: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2022/868 eurooppalaisen datan hallinnoinnista ja asetusta (EU) 2018/1724 muuttamisesta (datanhallinta-asetus). Se tuli voimaan 23.6.2022 ja sitä sovelletaan 24.9.2023 alkaen.

Kansalliset lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 24.9.2023.

Esityksen taloudelliset vaikutukset

Asetuksesta aiheutuu uusia viranomaistehtäviä Liikenne- ja viestintävirastolle, koska §:ään 304 lisätään virastolle uusi tehtävä:

- *Toimia eurooppalaisen datan hallinnoinnista ja asetusta (EU) 2018/1724 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2022/868 (datanhallinta-asetus) 13 ja 23 artiklassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena.*

Liikenne- ja viestintävirasto olisi jatkossa asetusta 13 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu viranomaisena, jolla on toimivalta toteuttaa datan välityspalvelujen ilmoi-

tusmenettelyyn liittyvät tehtävät, sekä 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen, joka vastaa tunnustettujen data-altruismipohjaisten organisaatioiden julkisesta kansallisesta rekisteristä.

Viranomaistehtävät tarkoittavat käytännössä rekisteröinti- ja valvontatehtäviä, viranomaisyhteistyötä Suomessa ja muiden jäsenvaltioiden viranomaisten suuntaan, viestintää, ohjausta ja neuvontaa sekä Euroopan datainnovaatiolautakunnan työhön osallistumista. Uusien henkilötyövuosien tarpeeksi on arvioitu 1,5 htv:tä. Vuoden 2023 osalta viranomaistehtävät katetaan valtion talousarvioon tehdyn 4 milj. euron määrärahalisäyksen turvin. Lisäys on osoitettu viraston resurssien vahvistamiseen huomioiden myös uudet säädöshankkeet ja kattaa siten suuremman kokonaisuuden kuin mitä tässä esityksessä ehdotetaan. Vuoden 2024-2027 julkisen talouden suunnitelmassa ei ole rahoitusta asetuksesta aiheutuviin tehtäviin. Hallituksen esityksessä todetaan, että henkilötyövuosien lisäystarve on pysyvä. Esityksessä ei myöskään tuoda esiin htv-määrän kustannusarviota, joka valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan olisi relevantti tieto päätöksentekijälle.

Esityksen perusteluissa todetaan kansallisen valmistelun osalta, että asetuksesta on informoitu eduskuntaa U-kirjeellä (1/2021 vp). U-kirjeessä todetaan, että kansallisesta rahoituksesta päätetään julkisen talouden suunnitelman ja valtion talousarvion valmistelun yhteydessä. Lisäksi todetaan, että toimenpiteiden edellyttämä valtion rahoitus toteutetaan valtiontalouden kehysten puitteissa tarvittaessa kohdentamalla määrärahoja uudelleen. Vastaava tekstikokonaisuus tulee valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan kirjata myös hallituksen esityksen valtiontaloudellisiin vaikutuksiin.

Artiklan 11 kohdan mukaan datan välityspalvelujen suhteen toimivaltainen viranomainen voi veloittaa ilmoittamisesta maksuja kansallisen oikeuden mukaisesti. Maksujen on oltava oikeasuhteisia ja puolueettomia, ja niiden on perustuttava hallinnollisiin kustannuksiin, joita datan välityspalvelujen suhteen toimivaltaisille viranomaisille aiheutuu sääntöjen noudattamisen valvonnasta ja muista markkinavalvontatoimista, jotka liittyvät datan välityspalvelujen tarjoajia koskeviin ilmoituksiin. Datan välityspalvelujen suhteen toimivaltainen viranomainen voi myös periä pk-yrityksiltä ja startup-yrityksiltä alennettuja maksuja tai vapauttaa ne maksuista. Perustelumiestiossa kuitenkin todetaan, että viranomaismaksut voivat muodostaa esteen aloittaa palveluiden tarjoamisen ja lisäksi todetaan, ettei pieniä maksuja puolestaan aina ole kannattavaa kerätä. Lisäksi todetaan, ettei toimijoiden vähäisen määrän vuoksi maksujen perimisellä datan välityspalveluilta toistaiseksi voitane kattaa ilmoitusten käsittelystä ja valvonnasta aiheutuvia kustannuksia. Näin ollen maksuja ei ehdoteta perittävän. Esityksen perusteluissa todetaan, että maksujen perimistarvetta arvioidaan kuitenkin jatkossa, esimerkiksi jos muut jäsenvaltiot perivät maksuja yrityksiltä. Valtiovarainministeriö pitää tärkeänä maksujen perimistä julkisen talouden tasapainottamistarpeen vuoksi. Maksujen perimisen kannattavuutta tulee arvioida säännöllisin väliajoin, jottei valtiontalouteen kohdistuva resurssipaine kohdistuisi veronmaksajiin vaan niihin tahoihin, jotka viranomaispalvelua käyttävät.

Vaikutukset tiedonhallintaan

Tiedonhallintalain (906/2019) 8 §:n 2 momentin mukaan toimialasta vastaavan ministeriön on laadittava lain 5 §:n 3 momentin mukainen muutosvaikutusten arviointi, kun valmisteltavat säännökset vaikuttavat tietoaineistoihin ja tietojärjestelmiin. Lisäksi ministeriön on arvioitava suunniteltujen säännösten vaikutukset asiakirjojen julkisuuteen ja salassapitoon. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että lainsäädännön valmisteluvaiheessa tunnistetaan tiedonhallintaan kohdistuvien säännösten vaikutukset viranomaisten toimintaan ja että ar-

vioinnin perusteella voidaan ryhtyä suunnittelemaan kohdealueen tiedonhallinnan muutoksia tarkemmin. Arvioinnin avulla lainvalmistelussa tunnistetaan nykytila ja suoritetaan arvio tavoitetilasta valmisteltavan lain näkökulmasta.

Hallituksen esityksen luonnoksen mukaan Liikenne- ja viestintäviraston uusissa rekisterinpitoon liittyvissä tehtävissä ei ole katsottu olevan kyse sellaisista tietoaisteistoihin tai tietojärjestelmiin tehtävistä olennaisista muutoksista, joista olisi tehtävä tiedonhallintalain 5 §:n 3 momentin ja 8 §:n 2 momentin mukainen tiedonhallinnan muutosten arviointi lainvalmistelussa. Lakiehdotuksessa kuitenkin todetaan, että Liikenne- ja viestintäviraston olisi ilmoitusmenettelyä ja valvontaa varten käytännössä ylläpidettävä kansallista rekisteriä. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirastolla olisi oikeus saada valvottavalta tietoja vaatimusten noudattamisen todentamiseksi (14 artiklan 2 kohta). Liikenne- ja viestintäviraston olisi myös tehtävä ja kehitettävä yhteistyötä ja vaihdettava tietoja asiaankuuluvien alakohtaisten viranomaisten kanssa.

Koska Liikenne- ja viestintävirastolle muodostuisi uusi rekisteri, sekä velvoite tiedonvaihtoon uuden valvontatehtävän myötä, valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan esityksellä olisi vaikutuksia tietoaisteistoihin ja tietojärjestelmiin. Tiedonhallintalain mukaiset vaikutukset olisi siten otettava huomioon vaikutustenarvioinnissa. Nyt ehdotettavana oleva muotoilu jättää epäselväksi ne perusteet, joiden nojalla arviointia ei ole tehty. Liikenne- ja viestintäministeriön tulee vaikutustenarvioinnissa perustella selkeästi, miksi tiedonhallintalain mukaisia vaikutuksia ei ole arvioitu, jos se katsoo, ettei arvioinnille ole edelleenkään tarvetta.

Valtiosihteeri
kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö,
ICT-johtaja

Jarkko Levasma

VN/4765/2023-VM-6

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: